

24. august 2018

EM 2018/140

Jeg fremsætter hermed følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i forretningsorden for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at arbejde for indførelse af whistleblower-ordninger i de selvstyrejede aktieselskaber.

(Inatsisartutmedlem Steen Lynge, Demokraterne)

Naalakkersuisut indførte i 2015 en såkaldt whistleblower-ordning for ansatte i centraladministrationen og underliggende enheder, herunder de nettostyrede selskaber.

En whistleblower-ordning giver ansatte mulighed for – eventuelt anonymt – at indberette ulovlige forhold på ansættelsesstedet.

I 2017 gennemførte Naalakkersuisut en evaluering af ordningenⁱ. Overordnet set synes ordningen at have fungeret tilfredsstillende. Antallet af indberetninger var dog forholdsvis beskedent; i alt 7 sager, hvoraf de 6 gav anledning til nærmere undersøgelser. Naalakkersuisut fandt på den baggrund, at det kunne være hensigtsmæssigt at gennemføre endnu en evaluering, når erfaringsgrundlaget er større, f. eks. efter yderligere 3 år. På det tidspunkt kan man så samtidig overveje, hvorvidt ordningen eventuelt skal udvides til også at omfatte andre områder end Selvstyrets centraladministration og underliggende enheder.

Allerede nu kan der dog være grund til at igangsætte en udvidelse af ordningen på ét område. Eller rettere: At arbejde for etablering af en række nye, selvstændige whistleblower-ordninger:

Whistleblower-ordningen omfatter kun en del af de selvstyrejede selskaber, nemlig de nettostyredeⁱⁱ. De selvstyrejede aktieselskaberⁱⁱⁱ er ikke omfattet af ordningen, men har – som enhver anden virksomhed – mulighed for selv at etablere en whistleblower-ordning. Det er der bare (så vidt vides) hidtil ingen af de selvstyrejede aktieselskaber, der har gjort. Dog skal det nævnes, at Air Greenland A/S, der er delvist ejet af Selvstyret har etableret en whistleblowerordning.

Det ser Demokraterne som et problem.

I Danmark anbefalede Komiteen for god selskabsledelse i 2010, at det enkelte selskabs øverste ledelsesorgan tager stilling til, hvorvidt der skal etableres en whistleblower-ordning med henblik på at give mulighed for en hensigtsmæssig og fortrolig rapportering af alvorlige forseelser eller mistanke herom.

Siden da har mere end 500 danske virksomheder etableret en whistleblower-ordning^{iv}.

Det er der gode grunde til: En whistleblower-ordning styrker selskabsledelsens mulighed for at opdage ulovligheder som f.eks. korrupsion og misbrug af midler i de forskellige dele af selskabet, herunder dele af selskabet eller koncernen, som er placeret uden for landet. Samtidig styrker en whistleblower-ordning de ansattes, kundernes og aktionærernes tillid til selskabet, og selskabets omdømme.

For offentligt ejede selskaber kommer hertil hensynet til at sikre en effektiv kontrol med samfundets institutioner og værdier.

Selvstyrets aktieselskaber er samfundseje og løser en række samfundsvigtige opgaver. Det er vanskeligt at se, hvorfor der ikke skulle være omfattet af en whistleblower-ordning på samme måde som Selvstyrets nettostyrede selskaber. Uanset om Selvstyret har valgt at drive virksomhed i aktieselskabsform eller i form af et såkaldt nettostyret selskab, som udgør en del af forvaltningen, er der tale om offentligt drevet virksomhed.

Befolkningen skal kunne have tillid til, at der ikke forekommer korrupsion, magtmisbrug og misbrug af midler i offentligt ejede virksomheder. En sådan tillid forudsætter, at der er truffet de fornødne forebyggende foranstaltninger.

Med indførelsen af whistleblower-ordninger i Selvstyrets centraladministration og i en række underliggende enheder har vi taget et væsentligt skridt i implementeringen af en anti-korrupsions politik, som kan fastholde og styrke befolkningens tillid til samfundets institutioner. Det har vi grund til at være stolte af. Det er nu på tide at tage det næste skridt i form af whistleblower-ordninger i virksomheder, som samfundet ejer.

Demokraterne håber, at samtlige partier vil støtte op herom.

De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

Forslaget forventes ikke at medføre væsentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

Forslaget vil kunne implementeres ved, at Naalakkersuisut på det enkelte aktieselskabs generalforsamling udtrykker ønske om etablering af en whistleblower-ordning. Et sådant ønske må som minimum forventes imødekommet i de aktieselskaber, hvor Grønlands Selvstyre er eneaktionær.

Forslaget vil medføre etablerings- og driftsudgifter for de selvstyrejede aktieselskaber.

Etableringsudgifterne vil kunne omfatte eventuel konsulentbistand til den nærmere udformning af ordningen, og til tilsikring af at ordningen vil kunne opnå Datatilsynets godkendelse. Etableringsudgifterne vil endvidere kunne omfatte udarbejdelse af informationsmateriale til brugerne (ansatte, og eventuelt

kunder og leverandører). Eventuelt vil etableringsudgifterne kunne omfatte etablering af en hjemmeside på internettet, fra hvilken brugerne anonymt kan foretage indberetning af alvorlige forhold.

Det anslås, at etableringsudgifterne for det enkelte selskab ikke overstiger 100-150.000 kr.

For Royal Greenland, som (foruden i Grønland og Danmark) har produktionsanlæg i Canada og Tyskland, og salgs- og administrationskontorer i Canada, Kina og Japan og i en række forskellige lande i Europa, vil etableringsudgifterne kunne være større, særligt som følge af udgifter til oversættelse af informationsmateriale m.v.

Driftsudgifternes størrelse vil bl.a. afhænge af, om ordningen skal administreres af en intern enhed eller af en ekstern, og af antallet af indberetninger.

Såfremt det måtte vælges at etablere en whistleblower-ordning, som er fælles for de 100 % selvstyrejede aktieselskaber, eller for en del heraf, vil de samlede etableringsomkostninger antageligt kunne reduceres væsentligt. Muligvis vil fælles ordninger også kunne reducere driftsomkostningerne.

De økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv.

Ingen.

De økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne.

Ingen.

ⁱ Evalueringen er omdelt til Inatsisartut d. 20. november 2017.

ⁱⁱ Nukissiorfiit, Mittarfeqarfiit, Asiaq.

ⁱⁱⁱ Royal Greenland A/S, Royal Arctic Line A/S, Visit Greenland A/S, Tele Greenland A/S, Great Greenland A/S, Boligselskabet INI A/S, NunaOil A/S, KNI A/S, Sikuki Nuuk Harbour A/S, Greenland Holding A/S, Illuut A/S, Kalaallit Airports A/S.

^{iv} I april 2017 havde i alt 532 virksomheder i Danmark etableret en whistleblower-ordning. Kilde: CSR (Link: <http://csr.dk/flere-og-flere-whistleblowerordninger-i-danmark>)